

Rakennuskiellon määrääminen energiaverkon vaiheleiskaava 1:n laatimiseksi

Kaupunginhallitus 16.03.2026 § 60
55/10.02.02/2026

Valmistelija

Kaupunkisuunnittelun johtaja Juha Virola, p. 0400 134 718

Uvilan Harjunpäässä, noin puolivälissä Harjunpään ja Kaasmarkun taajamia, sijaitsee Uvilan sähköasema. Kyseessä on Fingrid:n omistama sähkönsiirron kantaverkon ns. kytkinlaitos, lajissaan yksi Suomen vahvimmista kantaverkon liityntäpisteistä. Uvilan sähköasema on paitsi Uvilan kaupungin, myös laajemman Porin kaupunkiseudun kannalta kriittisen tärkeä sähkösiirtoverkon solmukohta ja suurten sähköliityntöjen korvaamaton liityntäpiste. Fingrid:n kantaverkon voimajohtojen lisäksi sähköasema toimii liityntäpisteenä Uvilan ja Porin kaupunkien alueen sähköjakeluverkon toimijoille Caruna Oy:lle ja Pori Energia Sähköverkot Oy:lle. Nykyisellään sähköasemalle on liitetty yhteensä 16 voimajohtoa (7 kpl 400 kV ja 9 kpl 110 kV, lähde: Fingrid karttapalvelu). Sähköasema on kriittisen tärkeä liityntäpiste seudulle sijoittuville suuren sähkökulutuksen hankkeille, joita voivat olla muun muassa vihreän siirtymän hankkeet ja Datakeskukset sekä liityntäpiste merkittävän tuotantokapasiteetin uusiutuvan energian hankkeille. Myös lukuisat suuret 125 MW akkuenergiavarastohankkeet ovat pyrkineet sijoittumaan sähköaseman välittömään läheisyyteen. Yhdelle tällaiselle hankkeelle on myönnetty rakentamislupa aseman luoteispuolelle.

Uvilan sähköasemaan kohdistuu runsaasti uusien voimajohtojen liityntätarpeita, jotka ovat käyneet ilmi kolmen Uvilan kaupungin yleiskaavahankkeen lausunnoissa, käynnissä olleissa YVA-menettelyissä ja seudulla käynnissä olevien hankkeiden yhteydessä. Ilmi tulleet liityntätarpeet ovat aivan relevantteja ja uskottavia, vaikka kaikkien toteutumisesta tai toteutumisen aikajänteestä ei ole suurta varmuutta. Voidaan kuitenkin kohtuullisen realistisesti arvioida, että tulevaisuudessa asemalle liitettyjen voimajohtojen määrä voi olla merkittävästi nykyistä suurempi ja että sähköaseman aluetta on täytynyt tämän johdosta laajentaa.

Sähköasemalla on tällä hetkellä vapaata liityntäkapasiteettia seuraavasti: 400 kV puolella 500 MW kulutukselle ja 390 MW tuotannolle ja 110 kV puolella 200 MW kulutukselle ja 390 MW tuotannolle (lähde: Fingrid Verkkokiikari). Kaikki ilmaistut liityntätarpeet eivät ole toteutettavissa aseman nykyisellä kapasiteetilla ja asemalla käytettävissä olevilla fyysisillä liityntäpisteillä. Tämä tarkoittaa ennemmin tai myöhemmin tarvetta sähköaseman laajentamiseen. Sähköaseman laajentamisen myötä muuttuvat myös sähköasemalle liitettävien voimajohtojen ja maakaapeleiden mahdolliset reittitarpeet ja niiden suhde muuhun maankäyttöön. Kokonaisuuden hallitsemiseksi olisi tarpeen koordinoida uusien voimajohtojen reittien suunnittelua ja niiden sijoittumista sähköaseman läheisyydessä.

Uvilan sähköaseman toimintaedellytysten turvaamiseksi ja tulevaisuudessa tarvittavan liityntäkapasiteetin mahdollistamiseksi sähköasemalle on osoitettu Harjunpään aurinkovoimalan osayleiskaavassa laajentumisalue. Kaavassa on lisäksi osoitettu uusien voimajohtojen sijoittamisen mahdollistavia laajentumisalueita nykyisten voimajohtokäytävien yhteyteen. Toisaalta kaavassa osoitetut laajat aurinkoenergian tuotantoalueet, yhteensä noin 568 hehtaaria, rajoittavat kokonaan uusien voimajohtokäytävien sijoittamista sähköasemaa ympäröivillä alueilla pohjoisissa ilmansuunnissa. Eteläisissä ilmansuunnissa uusien voimajohtojen sijoittamista voivat rajoittaa muun muassa viljelysaukeilla oleva haja-asutus ja kulttuuriympäristön arvot. Harjunpään aurinkovoimalan osayleiskaava on hyväksytty Ulvilan valtuustossa 3.11.2025 (§ 92) ja siitä on valitettu Turun hallinto-oikeuteen eikä se ole vielä lainvoimainen. Muutoksenhaun johdosta kaavoitus on siis vielä kesken.

Energiaverkon vaiheyleiskaava 1 on tullut vireille 12.3.2026. Kaavoituksen tavoitteena on laatia koko Ulvilan kaupungin alueelle energiaverkon sijoittumista ohjaava vaiheyleiskaava. Kaavoituksella turvataan Ulvilan kaupungin alueella energiaa siirtävien verkkojen kehittämistä ja energiaa tuottavien sekä kuluttavien hankkeiden liityntämahdollisuuksia energiaverkkoon ja Ulvilan sähköasemalle. Ulvilan sähköasemaan kohdistuvien poikkeuksellisen runsaiden liityntätarpeiden vuoksi kaavoituksen tavoitteisiin pääseminen edellyttää myös alueidenkäyttölain (AKL) 38 § 1 momentin mukaisia rajoituksia rakentamiseen.

Perustelut rakennuskiellolle, joka kohdistuu yli 2 MW akkuenergiavarastoihin

Uvilassa on myönnetty rakentamislupia akkuenergiavarastohankkeille jo yli 150 MW edestä. Rakentamisluvan saaneista hankkeista suurin, 125 MW suuruinen hanke sijoittuu Ulvilan sähköaseman koillispuolelle. 15 MW suuruinen hanke sijoittuu Friitalan sähköaseman koillispuolelle ja jo rakentunut 7 MW hanke Vainiolan sähköaseman pohjoispuolelle. Lisäksi rakentamislupia on myönnetty useille pienemmille, alle 2 MW hankkeille eri puolilla Ulvilaa.

Uvilan kaupunki on kaupunkistrategiassa 2030 sitoutunut edistämään vihreän siirtymän tekoja ja investointeja sekä vastuullista kehittämistä. Ulvilan kaupunkistrategia toteuttaa tältä osin Suomen kestävä kasvun ohjelmaa. Hiilineutraaliin yhteiskuntaan pyrkiminen, yhteiskunnan jatkuvasti kasvava sähköistyminen, datatalouden merkityksen kasvaminen ja digitalisaation yhteiskunnallinen läpileikkaavuus, ilmastonmuutos sekä energiamurroksen ja vihreän siirtymän välttämättömyys asettavat suuria vaatimuksia energiaverkolle ja kuntien maankäytön kestäville ratkaisuille.

Uvilan keskustaajaman yleiskaava 2045:ssä on osoitettu uusi seudullisesti merkittävä Pirunkynnen suurteollisuusalue, joka on Ulvilan kaupungin strategisen kehittämisen tärkein yksittäinen maankäytön hanke. Kaavassa Pirunkynnen alueelle on osoitettu

T/kem-aluetta, mikä osaltaan mahdollistaa vihreän siirtymän teollisuuden tai datakeskusten sijoittumisen alueelle. Yleiskaava on tullut voimaan 12.3.2026 (lukuun ottamatta kahta kiinteistöä saarenluodon alueella). Pirunkynnen alueen jatkosuunnittelu on käynnissä. Harjunpään aurinkovoimalan osayleiskaavassa on osoitettu tuotantoalueet teholtaan noin 430 MW suuruiselle aurinkovoimalalle. Kaavasta on valitettu hallinto-oikeuteen, eikä se ole vielä lainvoimainen. Kyseessä on merkittävin uusiutuvan energiantuotannon hanke Ulvilassa ja yksi merkittävimmistä teollisen kokoluokan aurinkoenergiaprojekteista koko maassa. Kaupunkistrategian vihreän siirtymän edistämistavoitteen kannalta näiden kahden merkittävän hankkeen rinnalle nousee kolmanneksi tukipilariksi Ulvilan sähköasema ja sen tarjoamat liityntämahdollisuudet suuren sähköntuotannon ja sähkönkulutuksen hankkeille sekä alueellisen sähkönjakeluverkon toimijoille. Kantaverkon kehittämismahdollisuuksien ja Ulvilan sähköaseman toimintaedellytysten turvaaminen on myös keskeisen tärkeä tavoite paitsi Ulvilan kaupungille myös naapurikunnille, joista Porin kaupunki maakunnan keskuksena on luonnollisesti keskeisessä roolissa. Porin laajemmalla kaupunkiseudulla on vireillä runsaasti suuren sähkönkulutuksen hankkeita. Sähköasema siihen liittyvine liityntätarpeineen ja kehittämispotentiaaleineen on kriittinen resurssi, jota ei ole varaa vaarantaa.

Esiin tulleet uudet voimajohtotarpeet ovat aikaansaaneet suunnittelutarpeen paitsi Ulvilan sähköaseman lähialueelle, myös laajemminkin Ulvilan kaupungin alueelle uusien voimajohtojen ja energiansiirtoverkkojen suunnitelmalliseksi sijoittamiseksi. Suunnittelutarpeen merkitys korostuu erityisesti Ulvilan sähköaseman lähialueella, jossa yhteensovittavia asioita on poikkeuksellisen paljon. Aurinkovoimalahankkeen, asutuksen, sähköaseman, kantaverkon voimajohtojen ja muiden voimajohtojen sekä uusien voimajohtotarpeiden lisäksi keskeisiä huomioitavia asioita ovat muun muassa Harjunpäänjokilaakson kulttuuriympäristöarvot ja Kaasmarkunmäen Natura-alueeseen liittyvät ekologiset yhteystarpeet.

Kaupunkien elinvoiman kannalta tärkeiden suurten hankkeiden kaavoitukselle ja lupamenettelyille on leimallista niiden suuritoisyys ja hitaus. Merkittävimmät hankkeet voivat edellyttää myös YVA-menettelyä, kuten tapahtui Harjunpään aurinkovoimalahankkeen kohdalla. Merkittävien hankkeiden yhteydessä kaavoitukseen ja eri lupamenettelyihin kuluu pääsääntöisesti useita vuosia. Nämä pitkäjänteisyyttä edellyttävät menettelyt ovat kuitenkin osa suunnitelmallista maankäyttöä, jossa näiltä prosesseilta edellytetty laaja osallistaminen, kattavat selvitykset, huolellinen vaikutusten arviointi ja maankäytön kokonaisuuden riittävä huomiointi toteutuvat.

Akkuenergiavarastohankkeet sen sijaan ovat sijoittamisen lupamenettelyiltään aivan erilaisella aikajänteellä tapahtuvia prosesseja. Nopeimmillaan suurenkin hankkeen suunnittelu ja lupamenettelyt voivat valmistua muutamassa kuukaudessa ja hanke voi sen jälkeen valmistua suhteellisen nopeasti tuotantokäyttöön. Näin nopeissa prosesseissa maankäytön kokonaisuus jää usein lupaviranomaiselta ja hankkeista lausuvilla viranomaisilla liian

vähälle huomiolle tai sitä on hyvin vaikea huomioida, varsinkin kun samanlaisia, keskenään kilpailevia hankkeita voi olla käynnissä samalla alueella useita yhtä aikaa. Akkuenergiahankkeiden sijoittumisessa leimallista on niiden pyrkimys mahdollisimman lähelle liityntäpistettä, jolloin ne vääjäämättömästi kaventavat muiden liityntöjen reittivaihtoehtoja.

Akkuenergiavarastoihin kohdistuvan rakennuskiellon tarpeellisuutta arvioitaessa on syytä kiinnittää huomiota myös siihen, minkälaisia vaikutuksia ja millaista merkitystä erilaisilla hanketyypeillä on kunnille. Ulvilan kaupungin alueelle on jo toteutumassa varsin merkittävä määrä akkuenergiavarastoja. Tästä syystä ei voida ajatella, etteikö Ulvilassa olisi tuettu myös akkuenergiavarastojen toteutumista. Lukuisat käynnissä olevat akkuenergiavarastojen hankesuunnitelmat kuitenkin hankaloittavat maankäytön suunnittelua ja vähentävät muuhun maankäytön suunnitteluun käytössä olevia resursseja. Useat samanaikaisesti käynnissä olevat hankesuunnitelmat vähentävät myös merkittävästi maankäytön muutoksen ennakoitavuutta erityisesti pitkän aikajänteen maankäytön prosessien kannalta. Sähköaseman kapasiteetin kannalta akkuenergiavarastojen erityispiirre on se, että ne varaavat sähköasemalta sekä kulutuksen että tuotannon liityntäkapasiteettia.

Ulvilan kaupungin ja laajemmankin Porin kaupunkiseudun merkittävien pitkän aikajänteen maankäytön suunnitelmien ja elinvoiman kannalta tärkeiden hankkeiden vaikutukset kuntien ja seudun elinvoimaan ovat merkittäviä. Siksi kunnat tietenkin pyrkivät edistämään näiden hankkeiden toteutumista priorisoimalla niitä suhteessa vähemmän hyödyllisiin hankkeisiin. Esimerkiksi vetytalouteen tai datakeskuksiin liittyvillä hankkeilla on hyvin merkittäviä työllistäviä vaikutuksia niin rakennusvaiheessa kuin myös toiminnan koko elinkaaren aikana. Lisäksi niiden välillisesti tai epäsuorasti työllistävä vaikutus ja kohottava vaikutus seudun muuhun elinkeinoelämään ja alustatalouteen on merkittävä. Kuntien taloudelle näiden hankkeiden suurilla kiinteistövero- ja yhteisöverotuotoilla sekä muilla epäsuorilla verotuotoilla on suuri merkitys. Isoistakaan akkuenergiavarastohankkeista ei seuraa merkittäviä työllistäviä vaikutuksia tai mainittavia kiinteistöverotuottoja. Yhteisöverotuototkaan eivät yleensä jää kuntaan.

Ulvilan kaupungille on tärkeää, että kaupungin strategian mukaiset maankäytön hankkeet, joihin kohdistuu kaupungin puolelta pitkäjänteistä suunnittelua ja merkittäviä investointeja useiden vuosien ajalta, voidaan viedä suunnitellusti päätökseen. On tärkeää, että kaavoitettuja alueita voidaan alkaa toteuttamaan luottaen siihen, että läheiselle kantaverkon sähköasemalle voidaan liittää lähialueelle suunniteltuja suuren sähkönkulutuksen hankkeita ilman pelkoa merkittävän pituisista viivästyksistä tai mahdollisista ylitsepääsemättömistä esteistä liityntäjohdon liittämisen ylipäänsä.

Energiaverkon vaiheleiskaava 1:n laatimiseksi edellytetään rakennuskieltoa, jolla varmistetaan kaupungin suunnitelmallisen maankäytön tavoitteiden ja kaavoituksen pitkän aikavälin suunnitelmien toteutusmahdollisuudet sekä koordinoidaan

energiaverkon sijoittumista kantaverkon, kantaverkon sähköaseman, paikallisten sähköjakeluverkkojen ja suuren sähkönkulutuksen ja sähköntuotannon hankkeiden muodostaman kokonaisuuden kannalta järkevällä tavalla. Samalla huomioidaan energiaverkon kehittämisen ympäristövaikutukset ja pyritään minimoimaan haitalliset vaikutukset muun muassa ihmisten asumiselle ja elinkeinoille, kulttuuriympäristöille ja maisema-alueille sekä luonnonympäristöille ja vesistöille.

Rakennuskieltoa haetaan viideksi vuodeksi ajalle 16.3.2026-16.3.2031. Rakennuskielto on voimassa Energiaverkon vaiheyleiskaava 1:n alueella ja se kohdistuu kaikkiin 2 MW tai sitä suurempiin akkuenergiavarastoihin.

Ulvilan kaupungin 1.3.2026 voimaan tulleen hallintosäännön 22 § mukaan kaupunginhallitus päättää rakennuskiellon määrittämisestä ja toimenpiderajoituksista asema- ja yleiskaavan laatimisen ollessa vireillä.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Löfbacka Mikko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää määrätä rakennuskiellon koko kaupungin alueelle viideksi vuodeksi 16.3.2031 saakka alueidenkäyttölain (AKL) 38 § 1 momentin nojalla, sekä saman lain 202 § perusteella määrätä päätöksen tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Rakennuskielto koskee vain 2 MW tai sitä suurempia akkuenergiavarastoja. Sellaisesta rakennushankkeesta, jota tämä rakennuskielto koskee, tulee hakea poikkeamislupaa rakennuskiellosta.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti määrätä rakennuskiellon koko kaupungin alueelle viideksi vuodeksi 16.3.2031 saakka alueidenkäyttölain (AKL) 38 § 1 momentin nojalla, sekä saman lain 202 § perusteella määrätä päätöksen tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Rakennuskielto koskee vain 2 MW tai sitä suurempia akkuenergiavarastoja. Sellaisesta rakennushankkeesta, jota tämä rakennuskielto koskee, tulee hakea poikkeamislupaa rakennuskiellosta.

Lisäksi kaupunginhallitus päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.

Kaupunginhallitus piti tämän asian päätöksenteon jälkeen tauon kello 17.57-18.04.